

EESTI RAHVASTIKUSTATISTIKA ÜHTLUSARVUTUSTE PROGRAMM

Maakondlik sündmus- ja loendusstatistika 1965-1990
1.01.2002 — 31.12.2002 (leping 1-11/02/9)

ARUANNE

Lepingu objekt — Eesti Rahvastikustatistika Ühtlusarvutuste Programm — hõlmab rahvastiku sündmus-, loendus- ja küsitlusstatistika konsistentset korrastamist ja on suunatud Eesti rahvastikuandmestiku ajalise ja ruumilise võrreldavuse kujundamisele. Programm peab silmas rahvusvaheliste andmedefinitsioonide ja arvutusmeetodite juurutamist viisil, mis eesmärgistab rahvastikustatistika ühilduvuse ajavahemikul 1918-2002, s.o kogu Eesti riigi olemasolu vältel. Ruumilise võrreldavuse seisukohalt lähtub Programm ühtlusarvutuste teostamisel põhimõttest esitada, niivõrd kui võimalik, suuremate piirkondade andmestik neid moodustavate koostisüksuste summana, mis loob täies ulatuses realiseerituna võrdse andmemahu kõigi omavalitsuste lõikes. Eesti Rahvastikustatistika Ühtlusarvutuste Programmi konkreetse lepingujärgse alamprogrammi — maakonnakogumike sarja ettevalmistamise — on läbi arutanud ja heaks kiitnud Eesti Vabariigi Valitsuse Isikuandmenõukogu 14. septembri 1994 ja 19. jaanuari 1995 istungitel.

Käesoleva aruandeaasta lepingutööd on teostatud neljas peamises suunas, vastavalt kalenderplaanile, ning mõistetavalt olid need omavahel tihedalt põimitud ja koordineeritud. Samavõrra on aastatööde teostusel tõsiselt arvestatud alamprogrammi pikemaajaliste sihtide tagamist. Aruandeaastal kulges tööde teostus andmestikega ning kogumiku ettevalmistamine kahe maakonna kohta paralleelselt.

(1) Rahvastikusündmuste aegridade koostamine ja arhiivitöö

Korrastatud (ja kompuuteriseeritud) on kõigi olemasolevate rahvastikusündmuste
sünd
surm (mehed, naised)
abiellumine
lahutus
imikusurm (poisid, tüdrukud)
surnultsünd
sisseränne
väljaränne

arvud Hiiumaa ja Läänemaa omavalitsuste lõikes 1965-1990. Kogu andmestiku ulatuses on läbi viidud arhiivi- ja statistiline kontroll. Samuti on arhiivitöö käigus läbi töötatud piirimuutusotsuseid sisaldavad arhivaalid (fond R10, nimistud 10, 12) ja koostatud asjaomane kõikne nimekiri.

(2) Maakonna rahvastikuandmestiku ühtlusarvutused

Teostatud on kogumiku näitarvude ühtlusarvutused 1965-1990 Hiiumaa ja Läänemaa omavalitsuste lõikes. Samuti on teostatud väljavõte Eesti Rahvastiku Andmepangast (ERA) mõlema maakonna ühtlusarvutatud vanuskoostise 1970-1989 (avaldatud kogumikes *Rahvastiku soovanuskoostis. Maakonnad 1970-1979 & 1979-1989. RU Sari C, No.2&3. Tallinn, EKDK*) ja teiste andmestike kohta. Ühtlusarvutuste tulemused on arvkujul esitatud neljas esimeses tabelis, osas A *Ühtlusarvutatud sündmusstatistika*

1965-1990. Kõnealuseid näitarve on samuti kasutatud maakondade rahvastikuarengu analüüsil ning jooniskomplektide koostamisel.

(3) Rahvaloenduse uustöötlused

Teostatud on Hiiumaa ja Läänemaa loendusfailide (1989) moodustamine ja kontroll, kõigi tarvilike lisatunnuste sisseviimine faili ning andmetöötlus 26+26 sisutabeli esitamiseks, mõistetavalt kõigi omavalitsuste lõikes. Paralleelselt on kompuuteriseeritud, arhiivitöö raames, 1959 ja 1970 aasta asjaomane loendusandmestik, mõlema maakonna kohta.

Tabelite valik katab loendusandmestiku sisu tervikuna ja on sellevõrra standardtöötuse mudeliks järgnevate loenduste tarvis. Tabelites on ameti-, majandusharu- ja perekonnatunnuse puhul arvestatud nii omaaegseid kui ka rahvusvahelisi definitsioone, mistõttu osa tabeleid (kus definitsioonide erisusest tingituna polnud ühtne esitus võimalik) on toodud kaheselt. Varasemate rahvaloenduste andmestike esitamise osas oli põhimõtteks tagada võimalikult suur sarnasus 1989 aasta tabelikomplektiga. Kuivõrd uustöötlus polnud teostatav (siiski osaliselt võimalik 1979 aasta kohta), oli peamiseks piiranguks põhimõtte rakendamisel agregeeritud arvtabelite käsikirjaline või mõnel erijuhul isegi publitseeritud olemasolu.

(4) Rahvastikuarengu suundumuste analüüs ja joonisfailide komplekti moodustamine

Teostatud on rahvastikutaaste põhisuundumuste analüüs ühtse võrdluskäsitlusena, mis haarab mõlemat maakonda. Analüüsil põhinev tekst on lülitatud kogumikku. Kogumiku arvandmetele toetudes on ette valmistatud ca 90 joonisgraafikut rahvastikutrendide ja -seisundite kohta. Omavalitsusüksuste puhul on võrdlus esitatud maakonna suhtes, maakonna korral, kus võimalik, Eesti rahvastiku kui terviku suhtes. Graafikud on elektroonilise jooniskomplektina lisatud eraldi disketil kogumikku.

Publitseeritud Hiiumaa ja Läänemaa kogumiku sisukord on alljärgnev:

1. Eessõna

2. Maakonna rahvastikutaaste

3. Andmekirjeldus

Ülesandeks on selgitada kogumikus rakendatud mõisteid, definitsioone, klassifikaatoreid, arvutusprotseduure jms.

4. Piirimuutused

Tuuakse omavalitsuste (linnade/valdade ehk linnade/alevite/külanõukogude) nimekirjad loendusaastatel, piirimuutuste loend ja rahvaarvud külade kaupa kõigil sõjajärgseil loendusil.

5. Arvtabelid

Osa A Ühtlusarvutatud sündmusstatistika 1965-1990

Tabel 1 RAHVAARV JA MUUTUSKOMPONENDID

Tabel 2 RAHVASTIKUSÜNDMUSED

Tabel 3 RAHVASTIKU SÜNDMUSKORDAJAD

Tabel 4 RAHVASTIKU SOOVANUSKOOSTIS

Osa B Ühtlusarvutatud rahvaloendusandmed 1959-1989

Tabel 1 & 1a RAHVASTIKU SOOVANUSKOOSTIS

Tabel 2 RAHVASTIKU PEREKONNASEIS

Tabel 3 RAHVASTIKU HARIDUS

Tabel 4 RAHVASTIKU PÕLISUS

Tabel 4a RAHVASTIKU PAKSUS

Tabel 5 RAHVASTIKU RAHVUS
Tabel 5a RAHVASTIKU RAHVUS, KÕIK RAHVUSED
Tabel 6 RAHVASTIKU EMAKEEL
Tabel 6a RAHVASTIKU EESTI KEELE OSKUS
Tabel 7 RAHVASTIKU LAPSESUS
Tabel 7a RAHVASTIKU LAPSESUS EMA HARIDUSETI
Tabel 8 RAHVASTIKU PÕHITEGEVUS
Tabel 9 RAHVASTIKU TÖÖALA (RTAK)
Tabel 9a RAHVASTIKU TÖÖALA (NRTAK)
Tabel10 RAHVASTIKU AMET (RTAK)
Tabel10a RAHVASTIKU AMET (NRTAK)
Tabel11 RAHVASTIKU ELUASEMETÜÜP
Tabel12 RAHVASTIKU ELUASE: TUBADE ARV
Tabel12a RAHVASTIKU ELUASE: ÜLDPIND
Tabel12b RAHVASTIKU ELUASE: ELAMISPIND
Tabel13 RAHVASTIKU ELUASEMEMUGAVUSED
Tabel14 TIHELIOLEKUASTE: 1-LIIKMENE PEREKOND
Tabel14a TIHELIOLEKUASTE: 2-LIIKMENE PEREKOND
Tabel14b TIHELIOLEKUASTE: 3-LIIKMENE PEREKOND
Tabel14c TIHELIOLEKUASTE: 4-LIIKMENE PEREKOND
Tabel14d TIHELIOLEKUASTE: 5+LIIKMENE PEREKOND

Tööde teostuse ajaraamis toimusid konsultatsioonid ja kooskõlastused metodoloogia ja kogumiku andmestiku osas (eelkõige EN Rahvastikukomitee ja Euroopa Rahvastiku-observatooriumiga) ning ühtlusarvutuste programmi tutvustamine, sh IUSSP ja EAPS kaudu avanenud mitmesuunalisi võimalusi kasutades. Tööde metodoloogilisi tulemusi rakendati teiste riikide andmekorralduslikul nõustamisel, sh Eurostati kaudu. Samuti leidsid tulemused Eestis teavitamist.

Erinevates tööloikudes on individuaalandmete töötamiseks (rahvaloenduse uustöötlus) rakendatud programmpaketti *SPSS-Windows*, versioonid 6.1 ja 10.0; agregeeritud andmete töötamiseks paketti *Lotus*, versioonid 4.01 ja 5.0 (Windows); tabelite trükivalmis kujunduseks programmi *Wysiwyg*; graafikatöötlemise programmi *HarvardGraphics*, versioon 3.0 (DOS ja Windows) ning jooniskomplekti koostamiseks programmi *Excel*; kaarditöötlemise programmi *MapInfo*, versioon 3.05 ning tekstitöötlemise paketti *Word* (Windows), versioonid 6.0 ja 2000. Mitmelaadselt on täiendatud metodoloogiliste ja statistiliste materjalide kogu.

Eesti Rahvastikustatistika Ühtlusarvutuste Programmiga seonduvalt on kogumike kõrval avaldatud järgmised teaduspublikatsioonid:

Anderson B, Katus K & Silver B (1995). Population statistics in countries of previous Soviet Union: opportunities and challenges. *Population Index*, no.1, pp.4-20.

Katus K, Puur A & Sakkeus L (1995). *Comparability of population data in previous USSR*. Paper to the European Population Conference. Milan.

Katus K (1996). Eesti rahvastiku põlisus ja kohalikud vähemusrahvused. *Etnilised vähemused Eestis, nende tänased probleemid ja tulevik*. Jõgeva, lk.9-26.

Katus K, Puur A & Sakkeus L (1997). Comparability of Population Data in the Former USSR: Case of Estonia. *K.Katus, V.Stankuniene & A.Vikat (Eds) Demographic Development in Baltic Countries*. Special number of Review Baltique, Vilnius, pp.33-48.

Katus K, Puur A & Sakkeus L (1998). Data Quality in the Former Soviet Union. *European Journal of International Migration and Ethnic Relations*, no.29-31, pp.119-133.

Katus K (1999). Riigiandmekorralduse andmeallikad. *Viikberg J (Koost) Eesti rahvaste raamat*. Tallinn, Eesti Entsüklopeediakirjastus, lk.415-423.

Katus K, Puur A, Põldma A, Sakkeus L (2001). Estonian Programme for Population Data Comparability. *Demography of Armenia at the turn of Millennium*. UNFPA, Yerevan, pp.85-88.

Tsuladze G, Maglaperidze N, Vadachkoria A (2001). *Chikava L, Katus K (Eds). Demographic Yearbook of Georgia, 2000*. Tbilisi, Institute of Demographic and Sociological Research/Centre for Social Studies.

Katus Kalev & Allan Puur (2002). *(Eds) Unity and diversity of long-term population development: the case of Baltic and South-Caucasian regions*. Tallinn, EKDK. 342 p.

Kokkuvõtlikult on lepingujärgsete tööde põhitulemus:

valminud ja kogumikuna publitseeritud on Hiiumaa ja Läänemaa rahvastikustatistilised ühtlusarvutused 1965-1990.

Järgnevatel aastatel jätkatakse Eesti Rahvastikustatistika Ühtlusarvutuste Programmi raames maakonnakogumike 1934-1990 koostamist ühtse kava alusel.